

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksen johdosta laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Eduskunta on 8 päivänä huhtikuuta 1988 lähettänyt valtiovarainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 25 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta.

Tämän esityksen yhteydessä valiokunta on käsitellyt eduskunnan 25 päivänä maaliskuuta 1988 valiokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Jurvan lakialoitteen n:o 21 laiksi tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n muuttamisesta sekä eduskunnan valiokuntaan 19 päivänä huhtikuuta 1988 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Stenius-Kaukosen ym. lakialoitteen n:o 39 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta. Niin ikään valiokunta on käsitellyt eduskunnan valiokuntaan 11 päivänä kesäkuuta 1987 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämän ed. Lahti-Nuuttilan ym. toivomusaloitteen n:o 142/1987 vp. takautuvasti myönnettävien kansaneläkkeiden verottamisesta sekä eduskunnan valiokuntaan 3 päivänä toukokuuta 1988 valmistelevasti käsiteltäväksi lähettämät ed. Hautalan ym. toivomusaloitteen n:o 54 takautuvien eläketulojen verottamisesta ilmenneiden epäkohtien poistamisesta ja ed. Mäkelän ym. toivomusaloitteen n:o 104 takautuvasti maksettavien eläkkeiden verotuskäytännön muuttamisesta.

Kansaneläkejärjestelmää uudistettaessa vuonna 1982 säädettiin kansaneläkelain mukaiset eläkkeen pohja- ja lisäosa veronalaiseksi tuloksi. Jotta perustoimeentuloturvaan kuuluvasta kansaneläkkeestä tai sen suuruisesta muusta eläkkeestä ei kuitenkaan käytännössä jouduttaisi suorittamaan veroa, lisättiin tulo- ja varallisuusverolakiin valtion- ja kunnallisverotuksessa myönnettäviä eläketulovähennyksiä koskevat säännökset. Eläketulovähennykset on mitoitettu huojentamaan yhden verovuoden aikana kertyvän kansaneläkkeen pohja- ja lisäosan suuruisen eläketulon verotusta. Jos verovelvollisen saama kokonaistulo on tätä suu-

rempi, eläketulovähennykset ovat pienempiä tai niitä ei myönnetä.

Eläketulo, joka ajallaan maksettuna olisi saattanut olla eläketulovähennysten vaikutuksesta verosta vapaa, voi asian käsittelyviiveen vuoksi tai esimerkiksi muutoksenhaun johdosta myöhemmin maksettuna aiheuttaa veroa, jota ei olisi määrätty, jos eläke olisi maksettu ajallaan. Eläkkeen maksun siirtyminen kohdistumisvuodelta muuhun ajankohtaan ei kuitenkaan ole verovelvollisen kannalta aina ja yksinomaan epäedullista.

Progressiivinen valtionverotus kohdistuu yleensä verovuoden aikana saatuun tuloon ankarammin kuin samansuuruiseen eri verovuosiin verotettavaksi jaettuun tuloon. Niin sanotun kertatulon, myös kertasuorituksena saadun eläketulon, verotuksen lieventämiseksi verovelvollinen voi eräin edellytyksin vaatia sovellettavaksi tulo- ja varallisuusverolain 60 §:ssä tarkoitettua tulontasaua, jolla valtionverotuksen progressiovaikutusta pyritään lieventämään. Laissa on tarkemmin määritelty tulontasauksen edellytykset. Tulontasaus ei lievennä kunnallisverotusta, kirkollisverotusta eikä vakuutetun maksuja.

Hallitus ehdottaa, että uuteen tulo- ja varallisuusverolain 24 a §:ään sisällytettäisiin säännökset, joiden mukaan eläketulo jaksoitettaisiin niiden vuosien tuloiksi, joihin eläke kohdistuu, kun eläkkeen kohdistumisvuosi ja maksuvuosi poikkeavat toisistaan. Hallitus ehdottaa, että vain sellainen takautuva eläketulo, joka on maksettu vuonna 1986 tai sen jälkeen, tulisi ehdotuksen piiriin. Lakia voitaisiin soveltaa tällöin maksettuihin, myös vuotta 1986 edeltäneeseen aikaan kohdistuviin eläketuloihin veronoinkaisun edellytyksiä noudattaen. Vaatimus vuoden 1986 aikana saatujen suoritusien jaksoittamisesta olisi kuitenkin tehtävä vuoden 1988 aikana. Lisäksi ehdotetaan, että vain vähintään kolmelta kuukaudesta ennen maksu-

vuoden alkua maksettuun takautuvaan eläkkeeseen sovellettaisiin ehdotettavaa menettelyä. Useampaan vuoteen kuin verovuoteen ja kahden sitä edeltäneeseen vuoteen kohdistuva takautuva eläke jaksotettaisiin verovuodelle ja kahdelle sitä edeltäneelle vuodelle siten, että takautuva erä jaksotettaisiin jakamalla se tasan kolmeksi osaksi verovuodelle ja kahdelle sitä edeltäneelle vuodelle.

Hallitus ehdottaa, että uutta säännöstä sovellettaisiin vain verovelvollisen tekemästä aloitteesta. Vaatimus säännöksen soveltamisesta edellytetään tehtäväksi ennen eläkkeen maksumuutosta seuraavan kalenterivuoden päättymistä. Vaatimukset käsiteltäisiin verotuslain 82 §:n veronoikaisua koskevia säännöksiä soveltaen, jos niitä ei ehditä ottaa huomioon säännönmukaista verotusta toimitettaessa. On todennäköistä, että osa eläkkeensaajista tekee vaatimuksen eläketulon uudelleen jaksottamisesta, vaikka vaikutus on epäedullinen. Hallituksen esityksen perusteluiden mukaan verohallinto pyrkii käytännössä saattamaan epäedulliset vaikutukset verovelvollisen tietoon ennen toimenpiteisiin ryhtymistä.

Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus koskee lakisääteistä eläketurvaa, myös lakisääteisten vapaaehtoisten lisäeläketurvajärjestelyjen osalta. Lakiehdotuksen piiriin kuuluvat siten paitsi kansaneläkkeet ja eri eläkelakeihin perustuvat työeläkkeet, myös lakisääteiseen tapaturma- ja liikennevakuutusturvaan perustuvat eläkkeet.

Lakialoitteeseen n:o 21 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan takautuvien eläkesuoritusten verotusta huojennettaisiin sisällyttämällä sitä koskevat säännösehdotukset tulo- ja varallisuusverolain 60 §:n mukaiseen tulontasaus-säännöstöön.

Lakialoitteeseen n:o 39 sisältyvän lakiehdotuksen mukaan lisättäisiin lakiin uusi 24 a §, jonka mukaan aina, jos verovuonna saatu eläketulo kohdistuu verovuotta edeltäneeseen aikaan, eläketulo jaksotetaan verovelvollisen eduksi ilman rajoituksia sen vuoden tuloksi, johon eläke kohdistuu.

Helsingissä 7 päivänä kesäkuuta 1988

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, jäsenet Ala-Kapee, Järvenpää, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Majjala, Mattila, Mäki-

Toivomusaloitteessa n:o 142/1987 vp. ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi kiireellisesti toimenpiteisiin verolainsäädännön kehittämiseksi siten, ettei eläkkeen myöntäminen takautuvasti aiheuttaisi eläkeläisen verotuksen kiristymistä.

Toivomusaloitteessa n:o 54 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin takautuvien eläketulojen verottamisessa ilmenevien epäkohtien korjaamiseksi.

Toivomusaloitteessa n:o 104 ehdotetaan eduskunnan hyväksyttäväksi toivomus, että hallitus ryhtyisi toimiin verotuskäytännön muuttamiseksi siten, ettei takautuvista eläkesuorituksista pidätettäisi yli normaalin pidätysmäärän.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen tarkoituksenmukaiseksi. Hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä.

Valiokunnan käsityksen mukaan eläkepäästösten yhteydessä tulisi eläkkeensaajille tiedottaa takautuvan eläketulon jaksottamismahdollisuudesta ja jaksottamisen vaikutuksista.

Käsitlemiensä aloitteiden suhteen valiokunta on asettunut kielteiselle kannalle.

Valiokunta kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta päättäisi hyväksyä hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen muuttamattomana.

Samalla valiokunta, jonka käsittelyn pohjana on ollut hallituksen esitys, ehdottaa,

että lakialoitteisiin n:ot 21 ja 39 sisältyvät lakiehdotukset hylättäisiin.

Vielä valiokunta ehdottaa,

että toivomusaloitteet n:ot 142/1987 vp., 54 ja 104 hylättäisiin.

pää, Pekkarinen, Ranta, Sasi, Savolainen ja Tenhiälä sekä varajäsenet Hämäläinen, Paakinen, Seppänen, Tiuri, Valli ja Vihriälä.